

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשמ"ג

(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחותי כלה², ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא בהמאמר שניתן על ידו ללמדו בעשירי בשבט³ (ומני אז נעשה מנהג ישראל תורה הוא ללמדו בעשירי בשבט בכל שנה ושנה), מאמר ופירוש המדרש⁴, באחי לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה (דקאי על עוה"ז התחתון הגשמי, שבו היתה עיקר שכינה בשעת הבריאה), ואח"כ הנה ע"י ענין הידוע דאדה"ר נסתלקה השכינה מארץ לרקיע הראשון, וע"י ששה הענינים הבלתי רצויים שלאח"ז עלתה השכינה למעלה עד לרקיע השביעי. ואח"כ עמדו צדיקי עולם, החל מאחד הי' אברהם⁵, שהוריד השכינה מרקיע הז' לו⁶, וכן לאח"ז, דור אחר דור וצדיק אחר צדיק, עד למשה רבינו, שהי' השביעי, וכל השביעין חביבין⁷, שהוריד את השכינה מרקיע הא' לארץ. וזהו גם עבודתם ותפקידם של בני⁸, ועמך כולם צדיקים⁹, לפעול הענין דצדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עלי¹⁰, היינו, להמשיך ולהשכין למטה (עלי, בארץ), בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, להיות דירה לו ית'. וענין זה הוא באופן דאסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין¹⁰, כפי שמבאר בהמאמר, דמ"ש בכולהו עלמין הכוונה על מדרגת האור שהוא בכולהו עלמין בשוה, שזוהי דרגא נעלית באלקות, אור הסובב כל עלמין שמאיר בכל העולמות בשוה. והמשכת אור זה הוא באופן שנקרא בשם הסתלקות (אסתלק), שפירושו כאן הוא, שהמשכה היא באופן דישכנו לעד עלי¹¹, היינו, שממשיכים ומשכינים זאת למטה, אלא שמצד היותו סובב כל עלמין, הרי זה באופן של מקיף (בבחינת רוממות¹¹), אלא שזוהו מקיף שגם פועל בכל הענינים.

והנה כיון שענינו של משה רבינו הי' להוריד את השכינה למטה בארץ, לכן, בין הציוויים שניתנו על ידו ישנו גם הציווי העיקרי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם¹² [בתוכם, בתוך כל אחד ואחד¹³, אבל ענין זה הוא באופן וע"י עשיית המקדש

(8) ישעי' ס, כא.

(9) תהלים לז, כט.

(10) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מצייץ לזהר ח"ב קכת, ב (ובלקו"ת שם מצייץ גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

(11) תו"א שם.

(12) תרומה כה, ח.

(13) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב.

ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א, רא, א. חלק

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק השלשה עשר* מהמשך באתי לגני הישי"ת.

(2) שה"ש ה, א.

(3) ד"ה באתי לגני הישי"ת.

(4) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. ועוד.

(5) שהש"ר שם. וש"נ.

(6) יחזקאל לג, כד.

(7) ויק"ר פכ"ט, יא.

(* הפרק השייך לשנה זו — ראה לעיל ח"א ע' vi. וש"נ.

ומשכן מי"ג או ט"ו¹⁴ דברים גשמיים שבעוה"ז התחתון], ונוסף לכך שהציווי על עשיית המשכן הי' ע"י משה רבינו, הרי הוא בעצמו השתתף בזה, ועד שהקמת המשכן היתה דוקא ע"י משה רבינו בעצמו¹⁵, ועי"ז נעשה עיקר שכינה (ושכנתי) בתחתונים, בזמן משה, וגם בכל הזמנים שלאחריו. ומבאר בהמאמר מה שהמשכן הי' מעצי שטים שמהם נעשו הקרשים, כמ"ש¹⁶ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, דהנה שטה פירושו נטי', היינו, שנוטה מדרך הישר, דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט¹⁷, וכאשר נוטה מדרך הישר אזי נעשה מזה שטות דעוה"ז. והעבודה היא להפוך ולעשות מזה עצי שטים עומדים, עצי שטים שמהם עושים קרשים למשכן, דקרש הוא אותיות שקר, ועי"ז שמהפכים את הצירופים נעשה משקר הצירוף דקרש, קרשים, שמהם נעשה מקדש שבו שוכן הקב"ה.

(ב) **והנה** כדי שבנ"י יוכלו למלא השליחות והעבודה הנ"ל, ובתכלית השלימות, הנה על זה נמשך ומתגלה בחינת האוצר שלמעלה. והענין בזה, דהנה מצד השקר והשטות דעולם יכול להיות ענין של מנגד ח"ו להקב"ה, ואז מתעוררת מדת הנצח, נצח ישראל לא ישקר¹⁸. וכמבואר בהמשך¹⁹ משל על זה ממלך בוד', דבלא מנגד אינו שייך ענין הנצחון כלל ומנהיג מלכותו כחפצו, אמנם כאשר חפץ באיזה דבר וישנו מנגד לזה, אז עומד בנצחון כנגדו ומוציא נצחונו. וטעם הדבר, לפי שרצון הקב"ה שמלכותא דארעא תהי' כעין מלכותא דרקיעא²⁰, וכיון שלמעלה מתעוררת מדת הנצחון ע"י דבר המנגד כביכול, לכן נעשה כן גם במלך בוד', שכאשר ישנו מי שלוחם ומנגד כנגדו, אזי מתעוררת אצלו מדת הנצחון. והתעוררות מדת הנצחון פועלת שינוי מהותו לגמרי, ומגלה את הכחות הכי נעלמים שבו, ועד שבשביל ניצוח המנגד מבזבז המלך את כל האוצרות, והיינו, שישנם האוצרות שצבר בעצמו וצברו עבורו אבותיו המלכים, ואוצרות אלו הם יקרים אצלו כ"כ, שלא רק שאינו מבזבז אותם, אלא שאינו משתמש בהם כלל, ועד שאפילו לא שזפתם עין²¹ רואה, ואעפ"כ, כאשר מתעוררת מדת הנצחון מצד ענין המנגד, הנה לא רק שהוא מגלה את האוצרות, ולא רק שהוא משתמש בהם, אלא שהוא מבזבז את האוצרות ומוסרם ע"י פקידי החיל בשביל אנשי החיל, בכדי שיצאו למלחמה ויפעלו את הנצחון, שנעשה נצחון המלך. ועד"ז בנמשל, שישנם האוצרות דא"ס ב"ה שהם בבחי' סתימו דכל סתימין²², החל מהענין דאוצר של יראת שמים²³, שהו"ע ספירת המלכות, ויש דרגות נעלות יותר, ועד לאוצר האמיתי, כפי שמביא בהמשך²⁴ מ"ש

(19) פרק יא. וראה ד"ה א"ר אושעיא כו' צדקת פרונו תרפ"ט פ"ו (סה"מ תרפ"ט ע' 123).

(20) ברכות נח, א. זח"א קצו, רע"א. ח"ג קעו, ב.

(21) ע"פ איוב כח, ז.

(22) ראה תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(23) ברכות לג, ב. וראה גם שבת לא, ב. וראה

סה"מ תרפ"ט שם ע' 122.

(24) פרק יב ואילך.

תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45.

(14) י"ג — תנחומא תרומה ה. שהש"ר פ"ד, יג.

זח"ב קמח, א. פרש"י ודעת זקנים מבעה"ת ר"פ תרומה. ט"ו — בחיי שם כה, ז. כלי יקר שם, ג.

(15) תנחומא פקודי יא. פרש"י עה"ת שם לט, לג.

(16) תרומה כו, טו.

(17) וירא יח, יט.

(18) שמואל"א טו, כט. וראה בהמשך פי"ח.

בתיקוני זהר²⁵ אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, שזהו האוצר האמיתי, ואוצר זה ניתן לכל אנשי המלחמה, שהם כל אחד ואחד מישראל שנקראים בשם צבאות השם, וכמ"ש (בפרשה הקודמת²⁶) ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים על צבאותם, ובאופן שבני ישראל יוצאים ביד רמה (כמ"ש בפרשתנו²⁷), שיוצאים מחושך הגלות לגאולה, ונעשה הנצחון דאוא"ס שנמשך ומתגלה למטה מטה עד אין תכלית.

ג) **ומבאר** בפרק י"ג (המתאים לשנה זו — שנת הי"ג בפעם השני²⁸) הענין דלמטה מטה עד אין תכלית [שגם למטה מטה הוא באופן דאין תכלית, כשם שלמעלה מעלה הוא עד אין קץ], שהו"ע ריבוי המדריגות בהשתלשלות האור ממדריגה למדריגה עד לעולמות בי"ע, ובפרט כמו שבא בריבוי הצמצומים העלמות והסתרים עד שיכול להיות דבר ההיפך מאלקות לגמרי, קליפה וסט"א, ועד לקליפת פרעה (שמבוארת בפרשתנו ובהפרשיות שלפני) שאמר לי יאורי ואני עשיתני²⁹. ויש להוסיף, שכן הוא גם בהנהגת האדם, שהתחלת הירידה היא מענין של שטה שפירושו נטי' (כנ"ל ס"א), נטי' כחוט השערה בלבד, ומזה יורד למטה יותר עד שנעשה מושקע בתאוות, תאוות היתר, ועד למטה יותר, תאוות שהם היפך ההיתר. ובזה גופא יש כו"כ דרגות, שבתחילה הוא לתיאבון, ועד שנעשה מורד רח"ל ועושה להכעיס. וכיון שגם את העולם נתן בלבם (של בני האדם)³⁰, ישנו ענין זה גם בסדר השתלשלות, שנוסף על עולמות דקדושה, ישנה הירידה גם לעולמות דלעו"ז, ובזה גופא ישנם כו"כ דרגות, תחילה קליפת נוגה ואח"כ גם ג' הקליפות שלמטה ממנה, ובזה גופא ישנם כמה דרגות, ועד להקליפה דלי יאורי ואני עשיתני, שהו"ע של מרידה בממה"מ הקב"ה.

ד) **אמנם** בענין זה צריך להבין, מהו הטעם שבביאור הענין דמטה מטה עד אין תכלית מצינו אריכות הביאור ופרטי פרטים, ועד שמצינו בע"ח (קרוב לסיומו) שני שערים³¹ המבארים פרטי הדרגות דלמטה מטה, עד לדרגא התחתונה שנקראת בשם קליפות, ובזה גופא עד לקליפה הכי תחתונה. וגם (לפנ"ז) בזה, מצינו בכ"מ ובפרט בפרשת פקודי³² אריכות גדולה ובכמה פרטים ופרטי פרטים אודות האין תכלית שבמטה מטה, בענינים ועולמות שהם היפך הקדושה בתכלית.

והנה לכאורה אפשר לומר הביאור בזה, דכיון שאסתכל באורייתא וברא עלמא³³, לכן, בכדי שיוכל להיות התהוות כל פרטי הדרגות דלעו"ז כפי שעלה ברצונו ית' מצד טעם הכמוס, צריך להיות תחילה אסתכל באורייתא, שכל ענינים אלו בכל

30 קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש ע"ב.

31 שער מח (שער הקליפות) ושער מט (שער קליפת נוגה).

32 שם רסב, ב ואילך.

33 שם קסא, ריש ע"ב.

25 סוף תיקון נו. זהר חדש יתרו לד, סע"ג. וראה גם תיקוני זהר תיקון יט.

26 בא יב, מא. שם, נא. וראה בהמשך פרק י.

27 בשלח יד, ח.

28 ראה לעיל הערה 1 ובשוה"ג.

29 יחזקאל כט, ג. וראה לקו"ש חכ"א ע' 40

הערה 33. ובהנסמו שם.

הפרטים ופרטי פרטים צריכים להיות תחילה בתורה (בקבלה ובחסידות). אמנם, ענין זה גופא (התהוות מציאות הקליפות עי"ז שקוב"ה אסתכל באורייתא) הוא בכדי שתושלם תכלית הכוונה, כמארז"ל³⁴ כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, וכתורת הבעש"ט³⁵ בפירוש סור מרע ועשה טוב³⁶, שיעשה מרע טוב, והיינו, שמ"ש סור מרע הוא רק התחלת העבודה, אבל שלימות העבודה היא לא רק סור מרע, אלא גם עשה (מהרע) טוב, שיעשה מרע טוב. והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא³⁷. ובלשון ההלכה זדונות נעשו לו כזכיות³⁸, ועד שמסופר בתורה מעשה רב³⁹, שאותן מצעות שהציעה לו באיסור, הציעה לו בהיתר⁴⁰, שזוהי הוראה נצחית לכאו"א מישראל שבכחו להפוך את הרע לטוב. וכמובן גם ממה שמביא אדמו"ר הזקן בספר תניא קדישא⁴¹ שצריך לעשות לו ית' דירה בתחתונים, בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, שבזה נכלל גם התחתון ביותר שהוא למטה מטה עד אין תכלית, שגם בו צריך לפעול ענין הדירה, עי"ז שמהפכים אותו לטוב. אך לכאורה אינו מובן, הרי מתפללים ומבקשים אל תביאנו לידי נסיון⁴², והקב"ה מקיים את הבקשה, וא"כ, איך אפשר לדרוש מכאו"א מישראל להתעסק גם בבירור המטה מטה עד אין תכלית. ובפרט ע"פ מ"ש בזהר⁴³ עה"פ⁴⁴ בא אל פרעה, אמר רבי שמעון מה כתיב בא אל פרעה, לך אל פרעה מבעי לי, מאי בא, אלא דעייל לי קוב"ה (למשה) אדרין לפניו מאדרין, דהיינו חדרים לפניו מחדרים במדרגות החיצונים⁴⁵, ומשה דחיל מיני ולא קריב כו', כיון דחמא קוב"ה דדחיל משה כו', אמר קוב"ה הנני⁴⁶ עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו, וקוב"ה אצטריך לאגחא בי קרבא ולא אחרא כו'. ונמצא, שמשה רבינו התיירא לבוא ולהתעסק בבירור המטה מטה אפילו לאחר אמירת הציווי בא אל פרעה, והקב"ה הסכים עמו ובא בעצמו, כאמרו הנני עליך פרעה גו'. ואילו בתורת הקבלה באים בהפרטים דמטה מטה, ואומרים שזהו התפקיד שניתן לאנשי החיל שיבררו גם את המטה מטה עד אין תכלית.

(ה) **ויובן** ע"פ תורת הרב המגיד⁴⁷ על הפסוק למען שיתי אותותי אלה בקרבן שבהתחלת פרשת בא: לפי שהקב"ה הי' רוצה לברר כל הניצוצות ממצרים מן השבירה, היינו כל הדברים הבטלים של פרעה ושל מצרים שהם אותיות כו', בזה יהי' הבירור שהכניס הדיבורים והאותיות אלו בהתורה ועשה מהם צירוף אחר של קדושה, וזהו הבירור שלהם. וזהו למען שיתי אותותי אלה, ר"ל אותיות של השבירה צריך אני לבררם על ידי התורה, לכן הוא מן ההכרח לשלוח עליהם עוד ג' מכות, בכדי להכניסם באותיות צירופים שבתורה (ואם לא הביא על מצרים עוד ג' מכות אלו, היו חסרים כמה ספורים שלא הי' נכתב בתורה, ולא היו מתבררים כל הניצוצות).

(41) פל"ו (מה, ב).
 (42) כברכות השחר (ברכות ס, ב).
 (43) ח"ב לד, א.
 (44) ר"פ בא.
 (45) דרך אמת לזהר שם.
 (46) יחזקאל כט, ג.
 (47) אור תורה ר"פ בא (סימן פא).

(34) אבות פ"ו מי"א.
 (35) כתר שם טוב סימן סט.
 (36) תהלים לד, טו.
 (37) ראה זח"א ד, א.
 (38) יומא פו, ב.
 (39) ראה ב"ב קל, ב.
 (40) מנחות מד, א.

והענין בזה, דהנה, גם האותיות שנפלו בשבירה למטה, לפרעה מלך מצרים, ולארץ מצרים, ערות הארץ⁴⁸, הם באמת אותות, אותיות שלי [ואדרבה, כל הגבוה גבוה ביותר נופל למטה מטה ביותר⁴⁹], וצריכים להחזירם למעמד ומצב דאותות, אותיות דקדושה. ולכן נכתבו תחילה בתורה, שע"ז נעשים אותיות בתורה, והם נותנים כח שיוכלו לברר את האותיות לאחרי שנפלו בשבירה. והנה, אף שהלשון בתורת הרב המגיד הוא בירור "הדברים בטלים של פרעה ושל מצרים", ולכאורה אין זה שייך לבירור הדברים שלמטה מזה⁵⁰, מ"מ, הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁵¹ ופשטות הכתוב קאי על ג' המכות הנוספות שהביא הקב"ה על מצרים, ערות הארץ, ועל פרעה מלך מצרים, התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי ואני עשיתני, שע"ז נעשה הבירור דפרעה ומצרים כפשוטם, ועד להבירור באופן דויהי בשלח פרעה את העם⁵², כמבואר בארוכה בד"ה ויהי בשלח פרעה את העם לאדמו"ר הצ"צ ולאדמו"ר מהר"ש⁵³ (שענינו הוא "מלכתחילה אריבער"⁵⁴, ושנה זו היא מאה שנים להסתלקות שלו), דפרעה הי' משלח פארות כו', והיינו, שגם פרעה עזר וסייע להציאה ממצרים, כמ"ש⁵⁵ גם אתה תתן בידינו גו', שע"ז נעשה עילוי גדול יותר, שזהו מ"ש (גבי גלות מצרים) וזרעתי לי בארץ⁵⁶, שענין הזריעה הוא כמרוז"ל⁵⁷ כלום אדם זורע כור⁵⁸ אלא כדי להוציא כמה כורין, היינו, שגם האותיות (ניצוצות) דפרעה נתבררו ונעשו אותות, שכל זה הוא ע"ז שנכתבו תחילה בתורה.

ועפ"ז יש לבאר שאע"פ שמבקשים אל תביאנו לידי נסיון, מ"מ, יכולים לדרוש מכאן מישראל להתעסק גם בבירור הענינים שהם למטה מטה ביותר, כי, הכוונה בזה היא להבירור ע"ג ההתעסקות בלימוד ענינים אלו כפי שהם בתורה. וע"ד שמצינו בנוגע לע"ז, דאע"פ שנצטוינו אל תפנו אל האלילים⁵⁹, שאסור לקרוא באותן הספרים המבארים היאך עיקר עבודתה ומה מעשי ומשפטי, מפני שדבר זה גורם להפנות אחרי כו'⁶⁰, אעפ"כ נצטוינו ללמוד כל התורה כולה, כולל גם הלכות ע"ז, שבהם נתבארו כמה פרטים באופן עבודתה. והענין בזה, שפרטי הענינים דע"ז שכתובים בתורה נעשים ענין של תורה⁶¹, וכמבואר במק"א⁶² בענין יעקב ועשו האמורים בפרשה⁶³, שגם עשו האמור בפרשה הוא חלק מתורה. ולכן, כאשר לומדים בתורה הלכות ע"ז, הנה ע"ז גופא מבטלים את הע"ז, ובפרט כאשר לומדים את ההלכה (שבאה אח"כ לידי מעשה בפועל) שצריך להיות שקץ תשקצנו⁶⁴ ואבד

48) מקץ מב, ט. שם, יב. קהלת רבה פ"א, ד בסופו.
 49) לקו"ת פ' ראה כא, רע"ג. דרמ"צ קצא, א. ובכ"מ.
 50) ראה תניא פ"ה. ובכ"מ.
 51) ראה שבת סג, א. וש"נ.
 52) ריש פרשתנו (בשלח).
 53) אוה"ת פרשתנו (בשלח) ע' שסג. סה"מ תרכ"ז ע' קו. וראה גם תו"א סא, ג.
 54) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תריז.
 55) בא י, כה.
 56) הושע ב, כה.
 57) פסחים פז, ב.
 58) כ"ה בתו"א (ריש פרשתנו (בשלח)) ובסה"מ שם (ס"ע קט). ובפסחים שם [וכ"ה באוה"ת שם ע' שנג]: טאה.
 59) קדושים יט, ד.
 60) רמב"ם הל' ע"ז פ"ב ה"ב.
 61) ראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 166 ואילך. וש"נ.
 62) לקו"ש ח"כ ע' 114. שם ע' 342 ואילך. ועוד.
 63) פרש"י ר"פ תולדות.
 64) עקב ז, כו.

תאבדון⁶⁵, אזי פועלים במציאות הע"ז (ועד לע"ז שהיא בירידה למטה מטה ביותר באופן דלי יאורי ואני עשיתיני) שנעשה ביטול ואיבוד הע"ז בתכלית.

ו) **והענין** בזה, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בתורה אור⁶⁶ שתמורת זה שבגלות הראשון, גלות מצרים, הי' השעבוד בחומר⁶⁷ ובלבנים גו' כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך כפשוטו, הנה עכשיו נעשה זה ע"י ההתעסקות בתורה, וכמ"ש בזהר⁶⁸ בחומר דא קל וחומר ובלבנים דא ליבון הלכתא, והיינו, שע"ז שמייגע את עצמו ועד לאופן של עבודת פרך, יגיעה אמיתית ע"פ תורת אמת, בלימוד התורה באופן של ק"ו וליבון הלכתא, הנה ע"ז פועלים עוד יותר ממה שפעלו בגלות מצרים ע"י העבודה בחומר ובלבנים כפשוטם. ומזה מובן, שלא מספיקה העבודה באופן כללי, אלא העבודה צריכה להיות באופן שמכניס את עצמו גם בהפרטים כו', וכמו בליבון הלכתא, שמלבן ומברר את ההלכה בכל הפרטים ופרטי פרטים, עד שבא לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא⁶⁹. וכמו שהוא בכללות עבודת האדם, כמבואר בשער היחוד לאדמו"ר האמצעי⁷⁰, שכדי שתהי' העבודה כדבעי, לא מספיקה עבודה והתבוננות באופן כללי, אלא צריך להיות הענין דידיעת אלקות, דע את אלקי אביך⁷¹, באופן שיודעים את עניני הספירות וכל פרטי הענינים דכל סדר ההשתלשלות שנשתלשלו מהם באופן פרטי דוקא. ועד"ז מבואר בקונטרס העבודה⁷² לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שנוסף על הענין הכללי דקבלת עול, שזהו ראשית העבודה ועיקרה ושרשה⁷³, הרי זה צריך להיות נמשך גם בעבודה פרטית, בפרטים ופרטי פרטים. וזהו גם הטעם שבתורת הקבלה, חכמת האמת, נתבארו פרטים ופרטי פרטים בהענינים דלעו"ז (בזהר פ' פקודי, ובשערים הנ"ל שבע"ח, וכיו"ב בשאר המקומות), כי, בירור הלעו"ז נעשה דוקא ע"י לימוד ענינים אלו בפרטים ופרטי פרטים, באופן של ליבון הלכתא.

ז) **ויש** להוסיף, שזהו גם מה שמצינו בנגלה דתורה במסכת תענית⁷⁴, א"ר יצחק כל האומר רחב רחב מיד נקרי (שבא לעון הידוע רח"ל שגורם לאריכות הגלות, כמבואר בכ"מ⁷⁵), א"ל רב נחמן אנא אמינא ולא איכפת לי (איני חושש⁷⁶), א"ל כי קאמינא בידועה ובמכירה (כמבואר בלקוטי לוי יצחק⁷⁷ לאאמו"ר ז"ל פרטי הענינים בזה ע"ד הקבלה). והענין בזה, שכאשר ההתעסקות בהענינים שהם למטה מטה היא באופן דיודעה ומכירה, היינו, שנעשית אצלו התקשרות (דעת מלשון התקשרות⁷⁸) והכרה בענינים אלו כפי שהם למטה מטה, אזי בא לענין בלתי רצוי, כמו בענין זה שבא לעון הידוע רח"ל, ועד"ז בשאר ענינים כיו"ב. אבל כאשר אינו

(65) פ' ראה יב, ב. וראה ע"ז מה, ב ואילך.
 רמב"ם הל' ע"ז פ"ד. שו"ע יו"ד סקמ"ו.
 (66) שמות מט, א ואילך. נא, ב ואילך.
 (67) שמות א, יד.
 (68) ח"ג קנג, א. הובא בתו"א שם.
 (69) ראה יומא כו, א.
 (70) פ"ד. רפ"ה.
 (71) דברי הימים"א כח, ט.
 (72) פ"ו.
 (73) תניא רפמ"א.
 (74) ה, סע"ב.
 (75) לקו"ת להאריז"ל ישעי' נט, כ.
 (76) פרש"י שם.
 (77) תורת לוי יצחק חידושים וביאורים לש"ס ס"ע יא ואילך.
 (78) תניא ספ"ג. פמ"ב (נט, ב).

יודעה ומכירה, כי אם דע את אלקי אביך, שידיעה זו מביאה⁷⁹ לעבדהו בלבב שלם⁸⁰, אזי אינו חושש מההתעסקות בענינים שהם למטה מטה, כיון שעוסק בהם כפי שהם חלק מתורה שלימה, כך שגם בהם תלוי שלימות התורה, ועד שאין הפרש⁸⁰ בין ותמנע היתה פלגש⁸¹ ובין אנכי הוי' אלקיך⁸² (כמוכן מדברי הגמרא במסכת סנהדרין⁸³), היינו שעניני התורה שמדברים אודות מטה מטה, הם באותה דרגת הקדושה דאנכי הוי' אלקיך, ולכן, נוסף לכך שע"י לימוד התורה בענינים אלו נעשה הבירור שלהם באופן דשכירתם זוהי תקנתם⁸⁴, הנה לאח"ז נעשה ענין זה חלק מעבודת האדם באופן דעשה טוב, וכתורת הבעש"ט (הנ"ל) שיעשה מרע טוב.

(ח) **ויש** להוסיף בזה בעומק יותר, דהנה, מ"ש בזהר שמשה רבינו הי' ירא מקליפת פרעה, הרי זה לפי ששם הוצרך להיות הבירור באופן דיודעה כו', ועל זה הסכים הקב"ה, ובא בעצמו, והיינו, לפי שהקב"ה לא איכפת לי', וכמ"ש⁸⁵ מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה גוי וכל מלבושי אגאלתי, היינו שאע"פ שהענינים דלעו"ז (שמתלבש בהם בכדי לבררם) ניכרים כביכול על לבושים של הקב"ה, ועד שנקרא אגאלתי, מ"מ, אינו נתפס בזה ח"ו, ואדרבה, שע"י נעשה הבירור שלהם. וכל זה בנוגע להקב"ה בעצמו, משא"כ בנוגע לאיש הישראלי (כולל אפילו משה רבינו), הרי לא זה הוא סדר העבודה, וכאמור, שמבקשים אל תביאנו לידי נסיון, ואם מכניס את עצמו בנסיון כו', הרי זה ע"ד האומר אחטא ואשוב שאין מספיקין בידו כו'⁸⁶. אמנם, כאשר איש הישראלי מתקשר עם הקב"ה ע"י לימוד ענינים אלו בתורה, והלימוד הוא באופן דדע את אלקי אביך, היינו, באופן דברכו בתורה תחלה⁸⁷, נותן התורה, לשון הוה⁸⁸, ויודע שהקב"ה קורא ושונה כנגדו⁸⁹, וכתורת הבעש"ט (שהי' רגיל לחזור הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב)⁹⁰ על הפסוקי⁹¹ הוי' צלך, דכמו שהצל עושה מה שהאדם עושה, כך הבורא ב"ה כביכול עושה מה שהאדם עושה (שזהו גם הדיוק במארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, כנגדו דייקא), הנה גם בירידתו בהמטה מטה עד אין תכלית, קשור הוא למעלה (כיון שהולך שם מתוך התעסקות בלימוד התורה באופן דדע את אלקי אביך), ומצליח בזה באופן ד"לכתחילה אריבער", שכל עניניו נעשים באופן דכל מעשיך לשם שמים⁹² ובכל דרכיך דעהו⁹³, ומנצח במלחמת ה' כנצחון גמור על ידי מדת הנצח, שנצח ישראל

79 קו"א בתניא (קנו, ב). ובכ"מ.

80 פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ' חלק — היסוד השמיני.

81 וישלח לו, יב.

82 יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

83 צט, א-ב.

84 ע"ד כלים רפ"ב.

85 ישע"י סג, א-ג. וראה סה"מ תרכ"ט ע' קפו ואילך.

86 יומא פה, ב במשנה.

87 נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב. וראה רבינו

יונה הובא בר"ן נדרים שם. ב"ח אור"ח סמ"ז. שו"ע

אדה"ז שם רסמ"ז.

88 של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, א. נצבים מו, ב.

89 תדא"ר רפי"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד.

90 קדושת לוי פרשתנו (בשלח — לט, ג. מ,

סע"ב). פ' נשא (ע, ג). כתר שם טוב (קה"ת, תשס"ד)

בהוספות סימן עת.

91 תהלים קכא, ה.

92 אבות פ"ב מי"ב.

93 משלי ג, ו.

לא ישקר ולא ינחם, ועד שנעשה קיום היעוד אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' לעבדו שכם אחד⁹⁴, והיתה להוי' המלוכה⁹⁵, ובאופן דכשם שאני נכתב כך אני נקרא (ללא חילוק)⁹⁶, והיינו, שגם למטה יאיר שם הוי' דלעילא⁹⁷, וכמ"ש⁹⁸ ונגלה כבוד הוי' (ועד ש) וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

ט) וכל זה יהי' במהרה בימינו ממש, שנשלמת עבודת הביורורים, כולל גם צחצוח הכפתורים, כידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא שצריך רק צופוצן די קנעפלאך⁹⁹, וכל צבאות הוי' עומדים (שטעלן זיך אויס) לפני הוי' אלקי צבאות¹⁰⁰, ובאופן של ביטול, שלכן נקראים בשם צבאות הוי', לשון סמוך, שהצבאות טפלים ובטלים להוי'¹⁰¹, וכל אחד מאנשי הצבא מקבל מהאוצר הכי גדול והכי יקר כו', מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה¹⁰², ובאופן שכאשר נמצאים עדיין בזמן הגלות, במצרים, נעשה לכל בני ישראל אור במושבותם¹⁰³, ומיד לאח"ז ובני ישראל יוצאים ביד רמה, בריש גלי¹⁰⁴, ע"י משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

אוצר החכמה

(99) שיחת שמח"ת תרפ"ט (סה"ש תרפ"ט ע' 42).

(100) ע"פ הושע יב, ו. עמוס ג, יג.

(101) תו"א בא ס, ג. וראה בהמשך פ"י.

(102) ברכה שלישית דברכת המזון.

(103) בא י, כג.

(104) פרשתנו (בשלח) יד, ח. תרגום שם.

(94) צפני' ג, ט.

(95) עובדי' א, כא.

(96) פסחים ג, א. וש"נ.

(97) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' נא. תרל"ד ע' קנח. ועוד.

(98) ישעי' מ, ה.